

1 ביוני 2017

לכבוד
מר איל ינון
היועץ המשפטי
הכנסת

שלום רב,

הנדון: זכותם של ח"כים להשתתף במשמרות המחאה בפתח תקווה

מכתבך לחברי הכנסת מיום 29.5.17

קראנו בדאגה את מכתבך לחברי הכנסת מיום 29.5.17, שכותרתו היא "חסינות חברי הכנסת בקשר להשתתפות בהפגנה לא חוקית".

עיקרו של המכתב מנתח את פסיקת בית המשפט העליון לגבי תחולת החסינות, המבחינה בין השתתפות בהפגנה לא חוקית, שאז לא תחול החסינות העניינית, לבין השתתפות בהפגנה חוקית, שבמהלכה גולשים המפגינים לביצוע עבירות – שאז תחול החסינות. ואכן ניתוח זה משקף את הפרשנות המשפטית המקובלת כיום.

יחד עם זאת בפתח המכתב אתה מתייחס לרצונם של ח"כים למחות נגד הפגיעה המוגזמת של המשטרה בזכות להפגין "זאת על ידי השתתפותם בהפגנות הנערכות בסביבת מגוריו של היועץ המשפטי לממשלה, גם אם לא אל מול ביתו". בהמשך אתה מציב את השאלה "האם השתתפות של חברי כנסת בהפגנות שהמשטרה אינה מתירה את קיומן בשל אופן יישומו של פסק הדין על ידיה, חוסה תחת חסינות חברי הכנסת", ובסיומו של המכתב אתה משיב על כך בשלילה:

"סיכומם של דברים, לחברי כנסת, ככל אזרח, אסור להשתתף בהפגנות לא חוקיות, והחסינות העניינית לא תחול על השתתפות בהפגנה שמלכתחילה לא ניתן לה היתר."

עמדה זו סותרת את דיני ההפגנה ואף אינה עולה בקנה אחד עם ההלכה בפסק הדין בעניין ההפגנות מול ביתו של היועץ המשפטי לממשלה (בג"ץ 1983/17 מני נפתלי נ' היועץ המשפטי לממשלה (פס"ד מיום 27.4.17)).

כידוע על פי פקודת המשטרה רק שני סוגי הפגנות טעונים רישיון: אסיפה של 50 איש או יותר שמתכנסת כדי לשמוע נאום על נושא מדיני או תהלוכה של 50 איש או יותר. מכלל ההן נשמע גם הלאו – כל שאר סוגי ההפגנות אינם טעונים רישיון, ובהם משמרת מחאה, בה מפגינים עומדים עם שלטים (ראה סעיף 8 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה 3.1200 "חירות ההפגנה").

כפי שכבר קבעו הן היועץ המשפטי של משטרת ישראל והן בתי המשפט, קריאת סיסמאות במגפון אינה משנה מאופייה של ההפגנה כמשמרת מחאה שאינה טעונה רישיון. לפיכך המסקנה שמשתמעת מסיום מכתבך, כאילו השתתפות בהפגנה שלא ניתן לה מלכתחילה היתר היא השתתפות בהפגנה לא חוקית, סותרת את הדין.

לא זו אף זו – פסה"ד בבג"ץ מני נפתלי התייחס אך ורק להפגנות מול ביתו של היועץ המשפטי לממשלה. בג"ץ לא הכריע בשאלה מהו המרחק מהבית הפרטי בו תותר המחאה (ראה פסקה 18 סיפא לפסק הדין), ובתגובה שהגישה הפרקליטות לקראת הדיון בבג"ץ אף הודגש, כי עומדת בפני המפגינים האפשרות "להפגין בכל מקום מרכזי ולהעביר באופן זה לציבור כולו את המסר שברצונם לבטא" (סעיף 24 לתגובה מקדמית מטעם משטרת ישראל, שהוגשה לבג"ץ ביום 23.4.17).

מאז ניתן פסה"ד מתקיימות מדי מוצאי שבת משמרות מחאה בכיכר גורן בפתח תקווה, והלא כיכר העיר היא המקום המרכזי המסורתי בו מתקיימות הפגנות. כיכר זו מרוחקת מאות מטרים מביתו של היועץ המשפטי לממשלה, לא ניתן לראות מביתו את ההפגנה ואף לא לשמוע אותה. במשך מספר שבועות נהגה המשטרה שלא כדין עת הורתה לפזר את משמרת המחאה, עיכבה לחקירה מספר מפגינים ואף נהגה באלימות כשידו של מני נפתלי נשברה בעת שנעצר.

ביום 24.5.17 פנינו במחאה על כך ליועצת המשפטית של מחוז מרכז, קבלנו על הפרשנות הלא חוקתית של פסק הדין ודרשנו את התערבותה כדי לשים קץ להתנכלות המשטרה למשמרות המחאה במקום. היא השיבה לנו שפנייתנו הועברה לטיפולו של היועץ המשפטי של המשטרה, תנ"צ שאול גורדון, ולצערנו טרם קיבלנו את תשובתו. יחד עם זאת מהתנהלות המשטרה במוצ"ש האחרון נראה שאף היא הפגימה שנהגה שלא כדין, שכן המשטרה נמנעה מלהתנכל למפגינים שהשתתפו במשמרת המחאה בכיכר גורן, ומי שעוכבו לחקירה היו רק אלה מבין המפגינים שלא נשמעו להוראת המשטרה לחדול מלצעוד לעבר ביתו של היועץ המשפטי לממשלה.

כפי שאף אתה ציינת במכתבך, משמרת המחאה הפכה בעיקרה מהפגנה נגד היועץ המשפטי לממשלה להפגנה בעד חופש המחאה, נגד התעמרות המשטרה במפגינים והניסיונות החוזרים ונשנים לשלול את הזכות להפגין, ולכן מספר המפגינים גדל בצורה משמעותית וכמה ח"כים הצטרפו להפגנה במוצ"ש האחרון.

מכל האמור לעיל עולה, שמשמרות המחאה בכיכר גורן בפתח תקווה בעד הזכות להפגין (כמו גם נגד היועץ המשפטי לממשלה) הן הפגנות חוקיות שאינן טעונות רישיון.

לאור כוונתם של ח"כים להשתתף במשמרת המחאה בפתח תקווה במוצאי שבת ובשל המשקל הרב שהח"כים מייחסים לחוות דעתך נבקשך להבהיר בדחיפות את האמור במכתבך לאור הדברים שפורטו לעיל כדי שלא ליצור אפקט מצנן ולהרתיע ח"כים מלממש את זכות היסוד שלהם להפגין.

בכבוד רב,

דן יקיר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתקים: מר שי ניצן, פרקליט המדינה

תנ"צ שאול גורדון, היועץ המשפטי, משטרת ישראל